

IZVEŠTAJ I PREDLOG KOMISIJE O KONKURSU ZA *DOCENTA* ZA UŽU NAUČNU OBLAST *OPŠTA FILOZOFIJA*

Pošto smo odlukom Izbornog veća Filozofskog fakulteta od 4. aprila 2013. godine izabrani u komisiju za pripremu izveštaja o kandidatima za izbor u zvanje docenta za užu naučnu oblast *Opšta filozofija*, čast nam je da o tome Veću podnesemo sledeći izveštaj.

Na konkurs se javio samo **jedan kandidat – dr Duško Prelević**, dosadašnji Istraživač-saradnik na Institutu za filozofiju Filozofskog fakulteta u Beogradu.

Biografski podaci i profesionalni razvoj

Kandidat Duško Prelević rođen je 13.11. 1981. godine u Beogradu. Diplomirao je filozofiju na Filozofskom fakultetu u Beogradu 2007. godine s prosečnom ocenom 9,89 na studijama, i ocenom 10 za odbranu diplomskog rada (tema: „Smer i tok vremena“, mentor: prof.dr Miloš Arsenijević). Doktorsku disertaciju je odbranio 7. marta 2013. godine (tema disertacije: „Modalna epistemologija i eksplanatorni jaz: značaj argumenta na osnovu zamislivosti zombija“, mentor: prof.dr Miloš Arsenijević) s prosečnom ocenom 9,80 na doktorskim studijama. Od decembra 2011. godine zaposlen je kao Istraživač-saradnik na Filozofskom fakultetu u Beogradu na projektu „Logičko-epistemološki osnovi nauke i metafizike“ (br. 179067) i angažovan je u izvođenju vežbi na predmetima Uvod u filozofiju i kritičko mišljenje (2009-2012), Opšta metodologija (2009-2013), Filozofija nauke (2010-2012; za filozofe i za etnologe i antropologe). Na studentskim evaluacijama redovno dobija veoma visoke ocene za pedagoški rad (u poslednjem semestru dobio je ocene: 4,91; 4,62; 4,93).

Prelević je, kao stipendista-doktorand Ministarstva za nauku i tehnološki razvoj, bio angažovan na projektima „Problem eksplanatornog jaza u filozofiji i nauci“, i kasnije na projektu

„Logičko-epistemološki osnovi nauke i metafizike” (na kom je ubrzo i zaposlen). U toku osnovnih studija primao je jednogodišnju stipendiju Srpskog privrednog i kulturnog kluba. Njegov rad „Teorije međunarodnih odnosa” nagrađen je kao najbolji studentski rad na slobodnu temu na međunarodnoj filozofskoj školi *Felix Romuliana*, održanoj u Zaječaru 9-14. jula 2007. godine. Prelević je do sada preveo nekoliko filozofskih tekstova sa engleskog jezika (pretežno u ediciji ILECS čiji je izdavač Službeni glasnik; Prelević je učestvovao u promociji ovih zbornika na Pravnom fakultetu u Nišu marta 2009. godine).

U objavljenim tekstovima, tekstovima na kojima radi, kao i svojoj doktorskoj disertaciji, Duško Prelević pokazuje visoku tehničku i intelektualnu kompetentnost. Do sada je objavio devet naučnih radova: šest naučnih radova, jedan kritički osvrt, i dva apstrakta sa međunarodnih konferencija. Takođe, Prelević je napisao i dva naučna rada koja su u štampi (za 2012. godinu, uz priloženu potvrdu urednika), i pet kraćih leksikografskih jedinica u *Leksikonu obrazovnih pojmova* koji će ove godine odštampati Učiteljski fakultet u Beogradu. Prelević je do sada imao deset saopštenja na različitim domaćim i međunarodnim konferencijama i radionicama: četiri puta je imao saopštenje na međunarodnoj školi za postdiplomce “Mind, World and Action” na IUC Dubrovnik (2009; 2010; 2011; 2012; dva puta je dobio stipendiju HESP-a za učešće u ovoj radionici, i jedanput je držao gostujuće predavanje), šest puta je imao saopštenja na domaćim i međunarodnim konferencijama u zemlji (tri puta na Filozofskom fakultetu u Nišu, dva puta na Filozofskom fakultetu u Beogradu i jedanput u Sremskim Karlovcima). Učestvovao je i u radionici “The Epistemology of Modality” na Univerzitetu u Kelnu februara 2012. godine, dva puta na međunarodnoj letnjoj filozofskoj školi *Felix Romuliana* u Zaječaru (2006; 2007), i u radionici “Filozofija fizike” na Filozofskom fakultetu u Beogradu (mart 2013). Na recenziji mu

se nalazi tekst u međunarodnom časopisu sa AHCI liste i dva apstrakta poslata za učešće na međunarodnim konferencijama u Bohumu i Lisabonu koje će se održati u toku 2013. godine.

Odbranjena doktorska teza

U svojoj doktorskoj disertaciji, pod nazivom *Modalna epistemologija i eksplanatorni jaz: značaj argumenta na osnovu zamislivosti zombija*, Prelević brani tezu da je argument na osnovu zamislivosti zombija validan i zdrav, i da to povlači postojanje eksplanatornog i ontološkog jaza između fizičkog i mentalnog. On detaljno razmatra Čalmersovu verziju argumenta na osnovu zamislivosti zombija, i pokazuje da je moguće razlikovati dva smisla idealne pozitivne primarne zamislivosti, idealizovani i neidealizovani smisao, i da samo drugi smisao čini Čalmersov argument validnim. U svom radu Prelević nudi mnoga razna poboljšanja Čalmersovog argumenta. Njegova disertacija predstavlja izuzetno značajan prikaz i značajan doprinos u razumevanju dvadesetovekovnih i današnjih rasprava oko valjanosti fizikalizma i modalnog racionalizma, jedno od centralnih pitanja savremene filozofije.

Objavljeni naučni radovi do izbora u zvanje docenta i njihova analiza

1. (2008) „Ideja klasičnog kosmopolitizma: argumenti u prilog svetske vlade”, *Filozofija i društvo*, 19/2: 161–89.
2. (2009) „Vilijamsonova kritika filozofskog ekscjepcionalizma”, kritički osvrt, *Theoria*, 52/3: 99–119.
3. (2010) „Aktuelnost jezičkog obrta u savremenoj filozofiji”, u B. Mišić-Ilić and V. Lopičić (prir.), *Jezik, književnost, promene: jezička istraživanja*, Niš: Univerzitet u Nišu, str. 363–72.

4. (2011) „Dvosmislenost običnog govora i mogućnost uspešne komunikacije”, saopštenje štampano u izvodu sa međunarodne konferencije „Jezik, književnost, komunikacija”, Departman za anglistiku, Filozofski fakultet u Nišu.
5. (2011) „Čalmersova odbrana argumenta na osnovu zamislivosti”, *Theoria*, 54/2: 25–55.
6. (2012) „Semantika indikativnih kondicionala: kontraprimer za Potkovicu”, *Theoria*, 55/2: 53–62.
7. (2012) „Fizikalizam i Hempelova dilema”, *Filozofski godišnjak*, 25: 39–50.
8. (2012) „Dvodimenzionalna semantika i meta-etika” saopštenje štampano u izvodu sa međunarodne konferencije „Jezik, književnost, komunikacija”, Departman za anglistiku, Filozofski fakultet u Nišu.
9. (2013) „Dvodimenzionalna semantika i neofregeovsko razrešenje Fregeove zagonetke”, u M. Arsenijević (prir.), *Beogradsko-riječki susreti: zbornik filozofskih radova*, Beograd: Filozofski fakultet, Institut za Filozofiju, str. 11–34.

Kandidat Prelević je takođe napisao i dva naučna rada koja su u štampi (za 2012. godinu, uz priloženu potvrdu urednika), i pet kraćih leksikografskih jedinica u *Leksikonu obrazovnih pojmova* koji će ove godine odštampati Učiteljski fakultet u Beogradu. Prikazaćemo Prelevićeve radove koji su objavljeni u celini.

U tekstu „Ideja klasičnog kosmopolitizma: argumenti u prilog svetske vlade” (2008, *Filozofija i društvo*, 19/2: 161–89) brani se klasični kosmopolitizam i iznose argumenti protiv Kantovog i Rolsovog realizma, kao i Pogeovog multifunkcionalizma u međunarodnim odnosima.

Hegelova ideja o simboličkoj ulozi države generalizuje se i primenjuje na artikulisanje ideje o svetskoj vladi.

Kritički osvrt „Vilijamsonova kritika filozofskog ekscencionalizma” (2009, *Theoria*, 52/3: 99–119) predstavlja iscrpan prikaz knjige Timoti Vilijamsona *The Philosophy of Philosophy* (2007, Oxford: Blackwell) koja se bavi razumevanjem prirode filozofskih problema u postkripkeovskoj eri. Prelević, pored ostalog, pokazuje zašto Vilijamsonovi argumenti, koji idu u prilog tezi da se za tipično filozofske misaone eksperimente ne može jasno utvrditi da li spadaju u domen apriornog ili aposteriornog znanja, počivaju na dosta spornom primeru koji je ovaj autor preuzeo od Stivena Jabloa.

U tekstu „Aktuelnost jezičkog obrta u savremenoj filozofiji” (2010, u B.Mišić-Ilić i V. Lopičić (prir.), *Jezik, književost, promene: jezička istraživanja*, Niš: Univerzitet u Nišu, str. 363–72) daje se kratak prikaz ideje jezičkog obrta, koja je karakteristična za veći deo dvadesetovekovne filozofije, kao i promene koje je ova ideja doživela u savremenoj analitičkoj filozofiji. Zatim se analiziraju Čalmerova umerenija ideja jezičkog obrta i metodi koje nudi za detektovanje verbalnih problema u filozofiji.

U tekstu „Čalmerova odbrana argumenta na osnovu zamislivosti” (2011, *Theoria*, 54/2: 25–55) detaljno se prikazuju savremeni problemi modalne epistemologije i veoma uticajni Čalmerov modalni racionalizam. Ukazuje se da je Dejvid Čalmers, koristeći mnoge pojmovne distinkcije, uspeo da prebaci teret dokazivanja na stranu kritičara modalnog racionalizma. Na primeru argumenta na osnovu zamislivosti zombija pokazuje se da je moguće konstruisati argument na osnovu zamislivosti i bez korišćenja Čalmerove epistemičke verzije dvodimenzionalne semantike. U radu se takođe pominje i načelna strategija za odbranu od

parodije na argument na osnovu zamislivosti zombija (ova strategija je kasnije detaljnije razrađena u Prelevićevoj doktorskoj disertaciji).

U tekstu „Semantika indikativnih kondicionala: kontraprimer za Potkovicu” (2012, *Theoria*, 55/2: 53–62) Prelević iznosi argument protiv semantičke teorije po kojoj indikativni kondicionali imaju iste istinosne uslove kao i materijalna implikacija. Prelević najpre razmatra kontraprimer koji je protiv takve teorije izneo Džejson Deker, zatim ukazuje zašto ovaj kontraprimer ne uspeva, da bi na kraju rada izneo poboljšanu verziju Dekerovog primera za koju smatra da postiže željeni cilj.

U radu „Fizikalizam i Hempelova dilema” (2012, *Filozofski godišnjak*, 25: 39–50) Prelević prikazuje fizikalistički pogled na svet, koji je nastao u prvoj polovini dvadesetoga veka i koji i danas predstavlja preovlađujuće stanovište u filozofiji duha, i pokazuje kako se Hempelova dilema može pojačati, a samim tim i pritisak na fizikaliste koji treba da se opredele na koju fizičku teoriju (sadašnju ili buduću) misle kada tvrde da je fizika u stanju da objasni celokupnu prirodu univerzuma. Prelević smatra da se prvi krak Hempelove dileme može pojačati ukazivanjem na problem eksplanatornog jaza, dok se drugi krak Hempelove dileme može pojačati navođenjem primera Dekartove fizike koja je u svoje vreme bila u skladu sa dualističkim shvatanjem odnosa mentalnih stanja i fizičkih procesa.

U radu „Dvodimenzionalna semantika i neofregeovsko razrešenje Fregeove zagonetke” (2013, u M. Arsenijević (prir.), *Beogradsko-riječki susreti: zbornik filozofskih radova*, Beograd: Filozofski fakultet, Institut za Filozofiju, str. 11–34) Prelević detaljno prikazuje dvodimenzionalni semantički okvir i njegove različite savremene interpretacije s ciljem da utvrdi koja od interpretacija ovog okvira na najbolji način uspeva da razreši Fregeovu zagonetku koja

se odnosi na problem objašnjenja informativnosti iskaza identiteta. Prelević navodi, u kontekstu debate, komparativne prednosti epistemičke verzije dvodimenzionalne semantike u odnosu na alternativne interpretacije, pre svega u odnosu na najnoviju metasintaktičku interpretaciju dvodimenzionalnog okvira.

Navešćemo i dva Prelevićeva rada koja su u štampi.

U radu „Pojmovna analiza i apriorno objašnjenje” (2012, *Treći program*, br. 156/IV) Prelević ispituje jednu moguću strategiju fizikalista koji žele da pokažu da pojmovna analiza nije nužan uslov za uspešno kauzalno objašnjenje u nauci. Ova teza se ilustruje modelom objašnjenja u kome se umesto semantičke premise, zasnovane na pojmovnoj analizi termina koji se nalazi u eksplanandumu, imamo empiričku premisu u kojoj se koristi referencijalna upotreba deskriptivnog izraza. Prelević smatra da ovaj model objašnjenja ne uspeva da postigne željeni cilj, i to pokazuje time što pred fizikaliste postavlja dilemu da li referencijalna upotreba deskriptivnog izraza ima svojstva rigidnog dezinikatora ili ne. U prvom slučaju se pokazuje da nemamo slučaj valjanog objašnjenja, dok se u drugom slučaju pokazuje da je pojmovna analiza ipak sadržana u objašnjenju.

U radu „Tradicionalna i savremena modalna epistemologija” (2012, u *Zborniku radova Srpskog filozofskog društva*, sa naučnog skupa „Razumevanje tradicije – tradicije razumevanja”, Sremski Karlovci, 15–16. IX 2012) Prelević pokušava da ustanovi da li se i u kojoj meri savremene rasprave u ovoj disciplini razlikuju od onih koje su u sedamnaestom veku vodili Dekart i Arno, i nešto kasnije Lajbnic, Volter i Džon Stjuart Mil. Prelević ukazuje da je Arnoova kritika Dekarta imala veću snagu u kontekstu Dekartovog projekta čistog istraživanja znanja Dekart negoli sama po sebi, dok su, s druge strane, noviji uvidi, poput primera Goldbahove

hipoteze i Kripkeovih primera nužnih aposteriornih iskaza, dali Arnoovoj kritici jaču potporu u savremenim modalno-epistemološkim raspravama.

Zaključak i predlog

Na osnovu zadovoljenih zakonskih, univerzitetskih i fakultetskih kriterijuma u pogledu strukture i kvaliteta naučnih radova objavljenih do izbora u zvanje docenta, na osnovu angažovanosti u nastavi na svim nivoima studija i veoma visokim ocenama na studentskim evaluacijama, na osnovu učešća u realizaciji naučnih projekata, kao i na osnovu svih drugih sadržaja u njegovoj celokupnoj dosadašnjoj profesionalnoj aktivnosti, možemo sa zadovoljstvom predložiti Izbornom veću da **dr Duško Prelević** bude izabran u zvanje docenta za užu naučnu oblast *Opšta filozofija*.

Beograd, 22. aprila 2013. godine

Dr Miloš Arsenijević, redovni profesor

Dr Andrej Jandrić, docent

Dr Svetlana Knjazev-Adamović,

vanredni profesor u penziji